

natuurtoets

Quickscan natuurtoets verharding Langenbergerweg Bathmen

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving

Opdrachtgever

Gemeente Deventer

Status

Definitief

T (085) 4871265
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets verharding Langenbergerweg Bathmen

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving

Projectcode	Datum	Status
22-471	18 oktober 2022	Definitief

Auteur(s)

D. (Dieuwertje) Boonstra en M.G. (Mark) Hoksberg

Tweede lezer

A. (Astrid) van Teeffelen

Opdrachtgever

Gemeente Deventer

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Boonstra, D. en Hoksberg, M.G. (2022). Quickscan natuurtoets verharding Langenbergerweg Bathmen. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving. Rapport 22-471. Ecogroen bv.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	3
1.3 Leeswijzer	5
2. Wettelijk kader en werkwijze	6
2.1 Wettelijk kader	6
2.2 Onderzoeksmethode	8
3. Gebiedsbescherming	9
3.1 Natura 2000	9
3.2 Natuurnetwerk Nederland	10
4. Soortbescherming	11
4.1 Flora	11
4.2 Zoogdieren	11
4.3 Vogels	14
4.4 Vlinders	15
4.5 Overige soortgroepen	16
4.6 Zorgplicht	16
5. Geraadpleegde bronnen	17

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

De gemeente Deventer wil de onverharde Langenbergerweg voorzien van verharding. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk van “verkeer onverhard” naar “verkeer”. Uitgangspunten zijn dat de weg wordt voorzien van halfverharding, het omliggende terrein niet wordt aangetast en er geen verlichting wordt toegepast. Evenmin worden er voor het initiatief bomen gekapt. Omdat uitvoering van de plannen negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden, dient dit initiatief getoetst te worden aan het natuurbeschermingsrecht. In opdracht van gemeente Deventer heeft Ecogroen daarom een quickscan natuurtoets uitgevoerd.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt op circa 8,5 kilometer afstand van Natura 2000-gebied. Het betreft gebieden die gevoelig zijn voor stikstof.
- Vanwege de afstand tot de gebieden worden mogelijke negatieve gevolgen van het initiatief – zoals oppervlakteverlies of licht- en geluidsverstoring – voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied op voorhand met zekerheid uitgesloten, met uitzondering van effecten door stikstofdepositie.
- Conform de Wet natuurbescherming geldt op moment van schrijven voor voorliggend plan een vrijstelling voor stikstofemissies in de aanlegfase omdat het tijdelijke bouwactiviteiten betreft. In voorliggende situatie wordt in de gebruiksfase geen verkeersaantrekkende werking verwacht, omdat het gebruik van de weg naar aanleiding van de plannen niet verandert. Vervolgstappen zijn in dit kader niet noodzakelijk.
- Het plangebied ligt op circa 1,5 kilometer afstand ten noorden van gebieden die zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN). Gezien de tussenliggende afstand, infrastructuur en bebouwing zijn negatieve effecten (zoals oppervlakteverlies, versnippering of verstoring) op het NNN uitgesloten.

Soortbescherming

- In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. De bomen en bebouwing in de omgeving bieden wel potentie tot verblijfplaatsen. Maatregelen zijn noodzakelijk om verstoring tijdens de werkzaamheden te voorkomen. Het plangebied vormt geschikt foerageergebied en biedt potentie tot vliegroutes. Van essentieel foerageergebied en onmisbare vliegroutes is geen sprake. Vervolgstappen ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen zijn niet noodzakelijk.
- In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van boomarter, steenarter, bunzing, das, egel en eekhoorn. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of essentieel leefgebied voor deze soorten aanwezig. Verblijfplaatsen van das en geschikte boomholtes voor boomarter en eekhoorn zijn niet in de directe omgeving van het plangebied aangetroffen. Wel biedt de omgeving potentie tot verblijfplaatsen voor egel, bunzing en wezel en geschikt leefgebied voor alle genoemde soorten.
- Aanwezigheid van jaarrond beschermde vogelnesten binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden kunnen niet met zekerheid worden uitgesloten. Er is geen sprake van verlies van (potentieel) jaarrond beschermde nesten of essentieel leefgebied. De directe omgeving van het plangebied is

ook geschikt als broedbiotoop voor algemene soorten vogels. Maatregelen zijn noodzakelijk om verstoring van broedende vogels tijdens de werkzaamheden te voorkomen.

- Op basis van het aanwezige habitat en bekende verspreidingsgegevens wordt de aanwezigheid van overige beschermde soorten uitgesloten. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor overige soortgroepen: flora, reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden.

Advies en vervolgstappen

- Om verstoring van potentieel in de omgeving van het plangebied aanwezige vleermuisverblijfplaatsen te voorkomen zijn maatregelen noodzakelijk. Denk hierbij aan het overdag uitvoeren van de werkzaamheden en het niet toepassen van tijdelijke en permanente verlichting.
- Om verstoring van grondgebonden zoogdieren tegen te gaan dienen de werkzaamheden overdag en in de periode van september tot en met februari uitgevoerd te worden (buiten de kwetsbare voortplantingsperiode).
- Om verstoring van broedende vogels te voorkomen dienen werkzaamheden in elk geval op te starten na 15 november en voor 15 februari. Indien buiten deze periode gestart wordt met de uitvoering van de werkzaamheden, dient een broedvogelcheck plaats te vinden.
- In het kader van de zorgplicht wordt als aanvullende maatregelen geadviseerd om de werkzaamheden in één richting uit te voeren.
- Overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming – en daarmee strijdigheid met de Wnb als gevolg van vaststelling van het plan - wordt voorkomen door te werken volgens een ecologisch werkprotocol waarin voorgenoemde maatregelen worden opgenomen. Wij adviseren om dit vast te leggen in het bestemmingsplan.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De gemeente Deventer wil de onverharde Langenbergerweg voorzien van verharding (figuur 1.1). Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk van “verkeer onverhard” naar “verkeer”. Omdat uitvoering van de plannen negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden, dient dit initiatief getoetst te worden aan het natuurbeschermingsrecht.

Voorliggende quickscan natuurtoets is bedoeld om inzicht te verkrijgen in de (potentieel) aanwezige beschermde natuurwaarden en mogelijke effecten op deze natuurwaarden ten gevolge van de voorgenomen ontwikkelingen. Hierbij heeft Ecogroen beoordeeld of het plan conflicteert met de wettelijke bescherming van natuurwaarden.

Figuur 1.1 Ligging plangebied Langenbergerweg te Bathmen (rood omlijnd). Bron achtergrond: PDOK.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

In de huidige vorm bestaat het plangebied uit een zandpad voor verkeer. Naast het zandpad ligt een smalle, eveneens onverharde fietsstrook. De weg ligt in een bos ten zuiden van Bathmen; ten noorden van agrarische percelen en ten zuiden van de A1. Het gaat om een weglengte van circa 325 meter (figuur 1.1 en figuur 1.2). Binnen of in de directe omgeving van het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig.

Figuur 1.2 Impressie plangebied Langenbergerweg Bathmen. Bron: Ecogroen.

Gemeente Deventer wil de bestemming van het tracé van ‘verkeer – onverhard’ wijzigen naar ‘verkeer’. De plannen betreffen het toepassen van strokenverharding in de vorm van open verharding, klinkers of prefab platen. Het exacte verhardingstype dient nog bepaald te worden. De werkzaamheden vinden enkel aan de weg plaats. De bermen, bomen en het omliggende groen blijven behouden, hier vindt ook geen opslag van materialen of materieel plaats. Het fietspad aan de zijkant van de weg blijft in de vorm van een zandpad behouden en wordt niet meegenomen in de verhardingsstrook. Voor de aanleg van de verharding wordt maximaal tot een diepte van 50 cm gegraven. Er wordt geen verlichting geplaatst.

1.3 Leeswijzer

Het toetsingskader waarbinnen de quickscan natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Op basis van informatie uit literatuur en het veldbezoek volgt een beschrijving van te verwachten effecten op beschermd gebied (hoofdstuk 3) en beschermde soorten (hoofdstuk 4). Daarnaast is beschreven of en zo ja, welke vervolgstappen nodig zijn om het plan uit te voeren. Hoofdstuk 5 bevat een overzicht van geraadpleegde bronnen.

2. Wettelijk kader en werkwijze

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden (Overheid 2021a). In dit rapport wordt het onderdeel houtopstanden buiten beschouwing gelaten, omdat geen sprake is van kapwerkzaamheden. In onderstaand kader 2.1 is een samenvatting van de relevante wetteksten gegeven.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van (een maatregelen in het kader van) zorgplicht is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen en projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve gevolgen kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen significant negatieve gevolgen optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project niet nodig. Zijn significant negatieve gevolgen niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een ontheffing vereist kan zijn.
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen

van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wet-
telijk belang wordt voldaan en dat de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Toetsingskader bestemmingsplannen

Ten behoeve van vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan dient (conform jurisprudentie¹) ten aanzien van Natura 2000 de Wet natuurbeschermingstoets uitgevoerd te worden. Deze is vastgelegd in artikel 2.7 lid 1 Wnb & artikel 2.8 lid 1 Wet natuurbescherming. Dit houdt kortweg in dat voorafgaand aan vaststelling van het bestemmingsplan moet worden nagegaan of (uitvoering van) het plan kan leiden tot mogelijk significant negatieve gevolgen op een Natura 2000-gebied. Volgens vaste jurisprudentie bestaat deze toets uit een vergelijking tussen de huidige feitelijke, planologisch legale situatie en de toekomstige maximale plansituatie.

Ten aanzien van soortbescherming (Hoofdstuk 3, Wnb) is in de Wet natuurbescherming geen toetsingskader opgenomen ten aanzien van plannen. Voor soortbescherming wordt in het kader van plannen de uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd, die volgt uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met deze toets wordt de vraag of de beschermingsregimes uit de Wnb de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat beantwoord. Vrij vertaald wordt bepaald of er een ontheffing nodig is en zo ja, of er uitzicht is op het verkrijgen van een Wnb-ontheffing voor het project dat voortvloeit uit het bestemmingsplan.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Overheid 2021b) en uitgewerkt in provinciale verordeningen.

In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen waarbij in bepaalde gevallen wordt afgeweken van het bestemmingsplan. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij een nieuw bestemmingsplan wordt vastgesteld of een omgevingsvergunning wordt verleend waarbij in bepaalde gevallen wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee-tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen en verankerd in de bestemmingsplannen. Indien geen sprake is van een nieuw vast te stellen bestemmingsplan, dan wel dat een omgevingsvergunning voor afwijken bestemmingsplan niet vereist is, is toetsing aan het NNN niet aan de orde.

¹ ECLI:NL:RVS:2020:2318

Planten van de Operationele lijst Gemeente Deventer

Naast de soorten die Europese of nationale bescherming genieten, heeft de gemeente Deventer een lijst opgesteld met plantensoorten die binnen de gemeente ook beschermd zijn (Lam, 2017; 2019). De lijst is opgesteld in het kader van de gemeentelijke ambitie om de biodiversiteit te behouden en te stimuleren. Voor plantensoorten die op de lijst staan gelden in projecten waar Gemeente Deventer eigenaar, uitvoerder of initiatiefnemer is dezelfde verplichtingen als voor andere wettelijke beschermde plantensoorten. Bij projecten van andere initiatiefnemers geldt dit alleen op vrijwillige basis.

2.2 Onderzoeksmethode

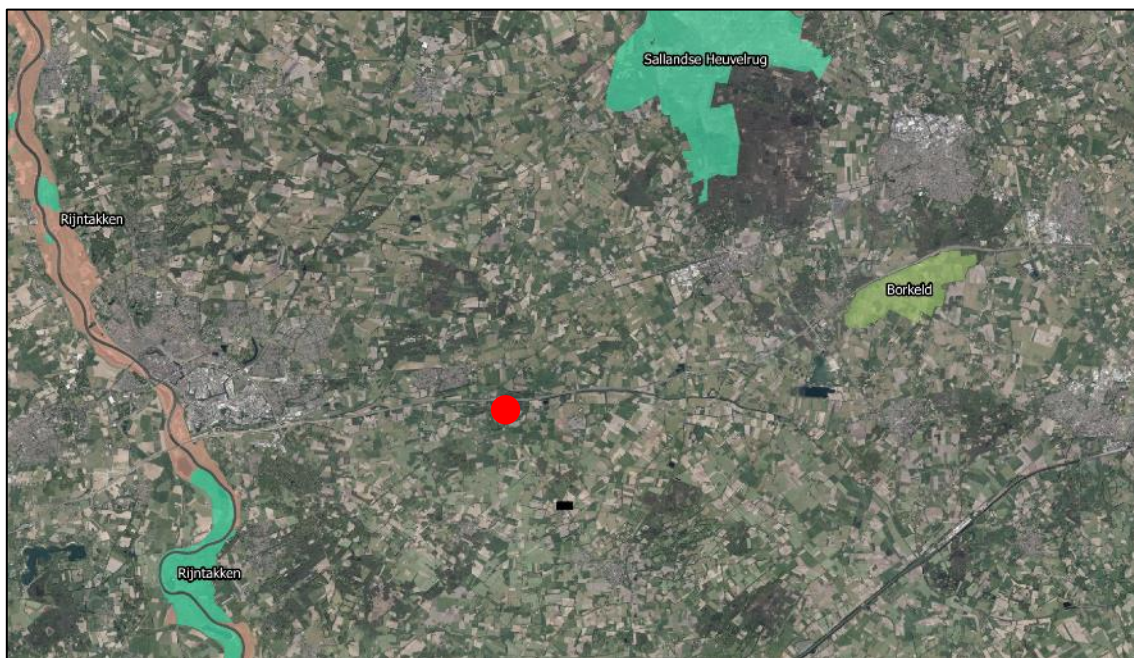
Voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op literatuur- en veldonderzoek. Het literatuuronderzoek bestaat uit een raadpleging op 5 oktober 2022 van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). In de NDFF is gekeken naar verspreidingsgegevens van de afgelopen tien jaar. Ook is tijdens de bureaustudie bepaald of het plangebied in de nabijheid van NNN gebieden en/of Natura 2000-gebieden ligt.

Het veldbezoek is uitgevoerd op 6 oktober 2022 (helder, droog, weinig wind en 14 °C). Het plangebied en de directe omgeving is onderzocht door een ecooloog van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek is binnen het plangebied en in de omgeving (circa 100 meter) gelet op potentie voor onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten. Vervolgens is op basis van het voornemen bepaald welke (mogelijk) negatieve effecten ten gevolge van de voorgenomen werkzaamheden kunnen optreden op beschermde soorten en gebieden.

3. Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op circa 8,7 kilometer ten zuiden van Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug (Vogel- en Habitatrichtlijngebied), op circa 8,5 kilometer ten oosten van Natura 2000-gebied Rijntakken (Vogel- en Habitatrichtlijngebied) en circa 10 kilometer ten westen van Natura 2000-gebied Borkeld (Habitatrichtlijngebied). Dit betreffen allemaal stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Vanwege de afstand tot de gebieden worden mogelijke negatieve gevolgen van het initiatief – zoals oppervlakteverlies of licht- en geluidsverstoring – voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied op voorhand met zekerheid uitgesloten, met uitzondering van effecten door stikstofdepositie.

Figuur 3.1 Ligging plangebied (rode stip) ten opzichte van natura 2000-gebieden. Bron achtergrond: PDOK.

Stikstof

Per 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. De Wsn is opgenomen in de Wet natuurbescherming (zie kader 3.1). Door het in werking treden van de Wsn en bijbehorende besluit (Bsn) en regeling (Rsn) worden gevolgen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden veroorzaakt door sloop-, bouw- en aanlegactiviteiten (aanlegfase) buiten beschouwing gelaten voor plannen en projecten.

Kader 3.1 Wet stikstofreductie en natuurverbetering

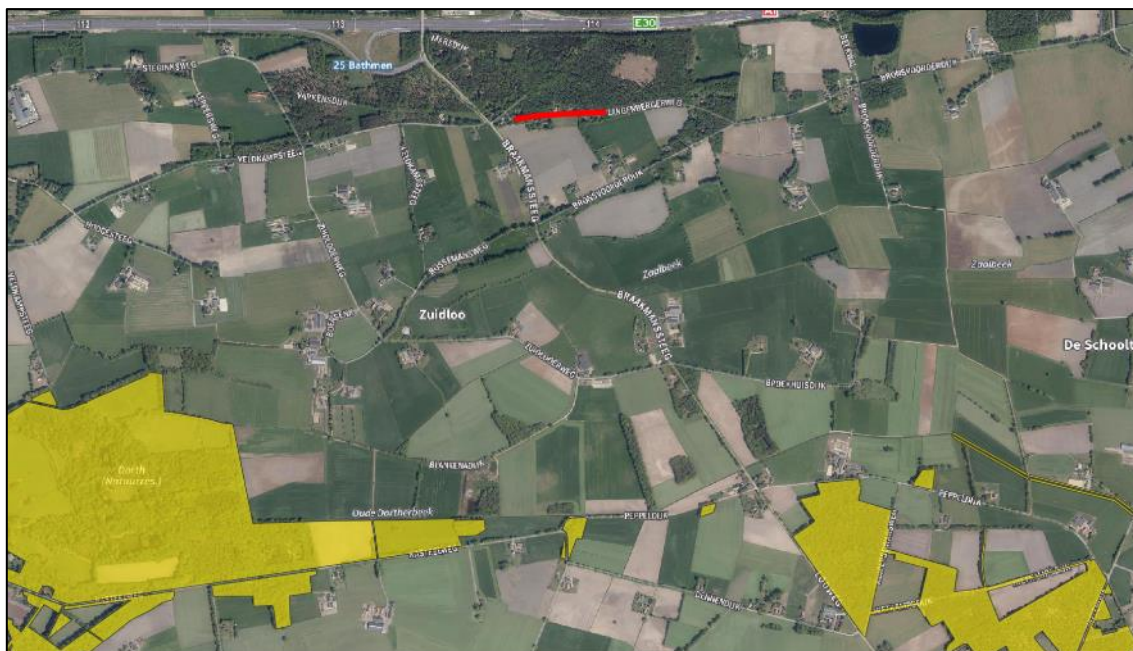
Op 1 juli 2021 is de nieuwe Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Samen met een daar-bij horende Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) - het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (Bsn) – en een ministeriële regeling ter aanvulling van de Wsn en het Bsn – de Regeling stikstofreductie en natuurverbetering (Rsn) - zorgt deze wet (onder andere) voor een vrijstelling van de gevolgen van stikstofdepositie in de aanlegfase. Ook bevat de wet een toekomstige stikstofemissiereductieplicht voor bouw- en sloopwerkzaamheden. De Wsn bevat de grondslag van de partiële vrijstelling en

stikstofemissiereductieplicht, de Bsn borgt de daadwerkelijke invulling van de Wsn en de Rsn regelt onder andere de aanvraagvereisten bij een omgevingsvergunning voor bouwen. De Wsn is opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Het plan betreft de verharding van een zandweg bedoeld voor bestemmingsverkeer. Conform de Wnb geldt op moment van schrijven voor voorliggend plan een vrijstelling voor stikstofemissies in de aanlegfase omdat het tijdelijke bouwactiviteiten betreft. Hierdoor is het op dit moment niet noodzakelijk om dit onderdeel te toetsen middels een Aerius-berekening. De stikstofemissie van de gebruiksfase - die volgt na de nieuwbouw - dient wel in kaart te worden gebracht. In voorliggende situatie wordt in de gebruiksfase geen verkeersaantrekkende werking verwacht, omdat het gebruik van de weg naar aanleiding van de plannen niet verandert. Vervolgstappen zijn in dit kader niet noodzakelijk.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op circa 1,5 kilometer afstand ten noorden van gebieden die zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (figuur 3.2). Gezien de tussenliggende afstand, infrastructuur en bebouwing zijn negatieve effecten (zoals oppervlakteverlies, versnippering of verstoring) op het NNN uitgesloten. Hierdoor is toetsing op significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet van toepassing. Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn in voorliggende situatie niet aan de orde.

Figuur 3.2 Ligging plangebied (rode lijn) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (geel gearceerd). Bron achtergrond: PDOK.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

Onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van onder de Wnb beschermde flora (NDFF, 2022). Het plangebied bestaat uit een zandweg waar door de regelmatige verstoring geen begroeiing aanwezig is. Aanwezigheid van beschermde vaatplanten is binnen het plangebied uitgesloten. Ook in de omliggende bermen zijn geen beschermde vaatplanten aangetroffen. De bermen rondom het plangebied worden niet aangetast door de werkzaamheden. Vervolgstappen in dit kader zijn niet aan de orde.

Soorten van de operationele lijst Deventer

De gemeente Deventer hanteert ten aanzien van planten een eigen aandachtsoortenlijst. De lijst is opgesteld om plantensoorten die indicatief zijn voor een goede biodiversiteit binnen de gemeente Deventer te beschermen (Lam, 2017, 2019). In de NDFF (2022) zijn geen waarnemingen bekend van op de lijst aanwezige soorten. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen exemplaren waargenomen. Vervolgstappen in dit kader zijn niet aan de orde.

4.2 Zoogdieren

Zoogdieren van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (art. 3.5 Wnb) **Vleermuizen**

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 4.1). In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van gewone grootoorvleermuis en franjestaart (NDFF, 2022). Waarnemingen betreffen overwinterende dieren in of nabij de op circa 400 meter ten oosten gelegen bebouwing.

Kader 4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Het plangebied bestaat uit een onverharde weg. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen of bomen aanwezig waardoor verblijfplaatsen hier worden uitgesloten. Aan de weg zijn woonhuizen en schuren gelegen die (vanwege de bouwkundige constructie) potentie hebben als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten, zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, franjestaart en gewone grootoorvleermuis.

Aan weerszijden van het plangebied zijn bomen aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn in de bomen direct rondom de weg geen voor vleermuizen geschikte boomholtes aangetroffen. Wel zijn enkele bomen aanwezig met loshangend schors die potentie hebben als verblijfplaats voor vleermuizen. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in het bos (tot op ca. 20 meter van het plangebied) geïnspecteerd op aanwezigheid van geschikte holtes en scheuren. Deze zijn niet aangetroffen. Het veldbezoek heeft echter plaatsgevonden terwijl de bomen nog in blad stonden, waardoor niet alle bomen volledig te inspecteren waren. Het is hierdoor niet uit te sluiten dat in het omliggende bos geschikte verblijfplaatsen in bomen aanwezig zijn.

Naar aanleiding van de plannen gaan geen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Door het nemen van mitigerende maatregelen wordt ook de verstoring van potentieel in de omgeving gelegen verblijfplaatsen en daarmee overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb voorkomen, waardoor vaststelling van het plan niet in strijd is met de Wnb. De maatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Geadviseerd wordt om gebruik van een ecologisch werkprotocol – indien mogelijk - te borgen in het bestemmingsplan. Het betreft de volgende maatregelen:

- Geen werkzaamheden uitvoeren die zware trillingen veroorzaken;
- Werken buiten de actieve periode van vleermuizen: in de periode van november tot en met maart. Als dat niet kan dan;
- Overdag werken: tussen één uur na zonsopkomst en één uur voor zonsondergang of;
- Géén verlichting toepassen en/of uitstraling van verlichting naar de omgeving voorkomen: zowel tijdens de werkzaamheden als in de definitieve situatie.

Vliegroutes en foerageergebied

De bosrand en bomenlaan direct langs het plangebied vormen potentiële vliegroutes en geschikt foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. Het betreft geen onmisbare vliegroutes of onmisbaar foerageergebied: in de directe omgeving zijn voldoende alternatieve lijnvormige structuren, bosranden en open velden aanwezig. Er is geen sprake van aantasting of verlies van essentieel foerageergebied of onmisbare vliegroutes. Vervolgstappen in dit kader zijn niet aan de orde.

Door de werkzaamheden overdag uit te voeren en uitstraling van verlichting naar de omgeving tegen te gaan wordt ook het verstoren van niet-onmisbare vliegroutes en foerageergebieden voorkomen.

Overige zoogdieren van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (art. 3.5 Wnb)

Binnen en in de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van overige zoogdieren die beschermd zijn onder artikel 3.5 van de Wnb. Binnen het plangebied zijn deze soorten, zoals waterspitsmuis en otter, op basis van het aanwezige habitat en bekende verspreidingsgegevens ook niet te verwachten. Aanwezigheid van andere onder artikel 3.5 beschermde soorten wordt uitgesloten.

Andere zoogdieren (artikel 3.10 Wnb, niet vrijgestelde soorten)

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van boommarter, bunzing, das, eekhoorn, egel en steenmarter (NDFF, 2022). Het betreffen sporen, levende individuen en/of verkeersslachtoffers. Voor al deze soorten geldt dat het plangebied (de onverharde weg) geen potentie heeft voor verblijfplaatsen van deze soorten. De omgeving van het plangebied heeft wel potentie voor verblijfplaatsen, zoals in de woonhuizen en schuren (steenmarter, boommarter, bunzing) en omliggend groen en bomen (boommarter, bunzing, das, eekhoorn, egel).

Tijdens het veldbezoek is het bos rondom het plangebied (circa 50 meter) geïnspecteerd op sporen, individuen en potentiële verblijfplaatsen van genoemde soorten.

- In het bos en richting het weiland zijn enkele wissels (looppaden) aangetroffen die door alle genoemde soorten gebruikt kunnen worden.
- In de omgeving van het plangebied zijn geen boomholtes of grote nesten aangetroffen die geschikt zijn voor eekhoorn en boommarter.
- Ook zijn geen vluchtpijpen of burchten aangetroffen van das, wel zijn enkele sporen aangetroffen die mogelijk van das zijn (graafsporen en neusputjes).
- In de omgeving van het plangebied zijn houtstapels, takkenhopen en struiken aanwezig waaronder een verblijfplaats van bunzing of egel aanwezig kan zijn. Deze elementen bieden ook geschikte verblijfplaatsen voor wezel, die op basis van het habitat niet kan worden uitgesloten in het omliggende bos.
- De omgeving van het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor alle genoemde soorten.

Werkzaamheden vinden enkel plaats aan de onverharde weg binnen het plangebied. De omliggende bermen, bosranden en bomen worden niet aangetast. Van directe aantasting van (potentiële) verblijfplaatsen van onder artikel 3.10 beschermde grondgebonden zoogdieren is zodoende geen sprake. Doordat verblijfplaatsen van bijvoorbeeld egel en bunzing dichtbij de weg aanwezig kunnen zijn en de omgeving van het plangebied ook geschikt is als leef- en foerageergebied, kan wel verstoring plaatsvinden tijdens de werkzaamheden.

Door de werkzaamheden overdag uit te voeren en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode te werken (de kwetsbare voortplantingsperiode loopt globaal van maart tot en met augustus) wordt verstoring tot een minimum beperkt. Door het nemen van genoemde mitigerende maatregelen wordt overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb voorkomen, waardoor vaststelling van het plan niet strijdig is met de Wnb. De maatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Geadviseerd wordt om gebruik hiervan – indien mogelijk - te borgen in het bestemmingsplan.

Andere zoogdieren (Artikel 3.10 Wnb, vrijgestelde soorten)

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen en exemplaren van grondgebonden zoogdieren uit artikel 3.10 te verwachten, zoals ree, konijn, haas, bosmuis en rosse woelmuis. Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht.

4.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie kader 2.1). Van veel vogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 4.2).

Kader 4.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt in de provincie Overijssel verstaan: in functie zijnde nesten van de boerenzwaluw, boomvalk, bosuil, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, huiszwaluw, kerkuil, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespandief, zeearend, zwarte specht en zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van onder andere buizerd, huismus, kerkuil en zwarte specht (NDFF, 2022). Hierbij zijn geen nesten of nest-indicerend gedrag bekend. Het plangebied bestaat uit een onverharde weg, waardoor in het plangebied de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten wordt uitgesloten. De woonhuizen, schuren en het bosrijke gebied direct rondom het plangebied hebben wel potentie voor vogels met een jaarrond beschermd nest.

Tijdens het locatiebezoek zijn in de bomen rondom het plangebied geen potentiële jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het veldbezoek vond buiten het broedseizoen plaats, terwijl de bomen vol in blad stonden. Hierdoor kan de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten binnen de gehele invloedssfeer (circa 75 meter) van het plangebied niet met zekerheid worden uitgesloten.

Het plangebied bestaat uit een onverharde weg en vormt als zodanig geen (onmisbaar) foerageergebied voor vogels met jaarrond beschermde nesten. Schade aan (onmisbaar) foerageergebied als gevolg van de plannen is uitgesloten.

Om verstoring van potentieel in de omgeving gelegen jaarrond beschermde nesten te voorkomen, dient buiten het broedseizoen van genoemde soorten gewerkt te worden. Dit houdt in dat werkzaamheden het beste plaatsvinden in de periode van september tot en met januari. Door het nemen van genoemde mitigerende maatregelen wordt overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb voorkomen, waardoor vaststelling van het plan niet strijdig is met de Wnb. De maatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Geadviseerd wordt om gebruik hiervan – indien mogelijk - te borgen in het bestemmingsplan.

Overige vogels

Het plangebied bestaat uit een onverharde weg en vormt geen geschikt broedbiotoop voor algemene vogelsoorten. De bomen, weilanden, struiken en bebouwing in de directe omgeving vormen wel geschikt

broedbiotoop voor algemene vogelsoorten. Dit betreft soorten als merel, kraai, kievit, roodborst, winterkoning en houtduif. Ook zijn langs de weg meerdere vogelkastjes geplaatst die geschikt zijn voor koolmees, pimpelmees en andere holtebroeders.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt.

Voor het broedseizoen wordt geen standaard periode gehanteerd, omdat deze verschilt per soort en mede afhankelijk is van het weer. Voor de te verwachten soorten wordt een broedseizoen aangehouden van maart t/m augustus. Verschillende duivensoorten kunnen nog tot broeden komen tot en met november. Werkzaamheden die actief in gebruik zijnde nesten van vogels beschadigen, dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de te verwachte algemene broedvogelsoorten mogelijk door werkzaamheden in elk geval op te starten na 15 november en voor 15 februari. Indien buiten deze periode gestart wordt met de uitvoering van de werkzaamheden, dient een broedvogelcheck plaats te vinden. Hierbij worden broedende vogels in kaart gebracht en bepaald of bij uitvoering van de werkzaamheden aantasting en/of verstoring van nesten plaatsvindt. Indien nesten worden aangetroffen zijn maatregelen noodzakelijk om aantasting en verstoring van broedende vogels te voorkomen.

Door het toepassen van de genoemde maatregelen wordt overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb voorkomen, waardoor vaststelling van het plan niet strijdig is met de Wnb. Genoemde maatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Geadviseerd wordt om gebruik hiervan – indien mogelijk - te borgen in het bestemmingsplan.

4.4 Vlinders

In de omgeving van het plangebied is één waarneming van grote vos bekend (NDFF, 2022). Het betrof een overvliegend exemplaar. Binnen het plangebied ontbreekt het aan voor grote vos geschikte waardplanten of overwinteringshabitat. In de directe omgeving zijn ook geen geschikte waardplanten aangetroffen. Overwintering kan plaatsvinden in schuren en houtstapels rondom de langs de weg gelegen bebouwing.

Het rondom het plangebied gelegen groen en de bebouwing blijven behouden. Van aantasting van (leefgebied van) grote vos is geen sprake. Vervolgstappen in dit kader zijn niet aan de orde.

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) wordt de aanwezigheid van voortplantings- of vaste verblijfplaatsen van andere beschermde vlinders in het plangebied en in de directe omgeving daarvan uitgesloten.

4.5 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFP, 2022) worden in het plangebied en in de directe omgeving daarvan geen voortplantings- of vaste verblijfplaatsen verwacht van overige beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor overige soortgroepen (reptielen, amfibieën, vissen, en ongewervelden).

In de omgeving van het plangebied kunnen wel algemene soorten amfibieën voorkomen, zoals bruine kikker en kleine watersalamander. Voor de genoemde soorten (en andere soorten uit deze categorie) geldt in provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierdoor is het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (Wnb artikel 1.11).

4.6 Zorgplicht

De zorgplicht verplicht individuen, bedrijven en overheden om schade aan in het wild levende dieren en planten te voorkomen, waar mogelijk te beperken en ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van kracht, ongeacht de beschermingsstatus van de betreffende dier- of plantensoort. Dit betekent dat ook voor soorten die niet onder één van de hierboven besproken beschermingsregimes vallen, waar dit redelijkerwijs mogelijk is zoveel mogelijk ontzien, gespaard en gecompenseerd dienen te worden. In voorliggende situatie kan aan de zorgplicht worden voldaan door een aantal maatregelen te treffen die schade aan dier- en plantensoorten tot het minimale beperken.

Onderstaand volgt een kort overzicht van de in deze situatie mogelijke maatregelen. In het geval van een complex aan maatregelen wordt geadviseerd deze op te nemen en uit te werken in een ecologisch werkprotocol.

- Werken tussen zonsopkomst en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is, dan wordt geadviseerd om uitstraling van verlichting in de tijdelijke en definitieve situatie naar de omgeving zo veel mogelijk te voorkomen door het gebruik van gerichte lichtbronnen of gebruik te maken van natuurvriendelijke verlichting;
- Bij voorkeur werkzaamheden opstarten buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van algemene soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Deze loopt globaal van maart tot en met september.
- Werkzaamheden in één richting uitvoeren richting te handhaven groen. Zo krijgen aanwezige dieren de kans om op eigen kracht richting geschikt habitat te vluchten.

5. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Lam, E. (2017). Aspecten met betrekking tot het laten doen van een Natuurtoets. Beleidsadvies Ecologie 2011: 14. Gemeente Deventer.

Lam, E. (2019). Operationele lijst beschermde planten. Besluit B&W 19 maart 2019 Gemeente Deventer.

Internet

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) (2021). Verspreidingsgegevens flora en fauna. <https://www.ndff-ecogrid.nl>. Geraadpleegd oktober 2021.

Overheid (2021a). Wet natuurbescherming. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>. Geraadpleegd oktober 2022.

Overheid (2021b). Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030378/>. Geraadpleegd oktober 2022.

RAVON. Informatie over reptielen en amfibieën. <http://www.ravon.nl>. Geraadpleegd in augustus 2022.

Vlinderstichting. Informatie over vlinders. <http://www.vlinderstichting.nl>. Geraadpleegd in augustus 2022.

Vogelbescherming. Natuurkalender broedvogels. <https://www.vogelbescherming.nl/docs/2840f8f0-79aa-4bb8-956e-53476e87bf7b.pdf>. Geraadpleegd in augustus 2022.

Zoogdiervereniging. Informatie over zoogdieren. <http://www.zoogdiervereniging.nl>. Geraadpleegd in augustus 2022.